

داوری بین المللی در قراردادهای نفت و گاز

مؤلفان:

دکتر پویان بیگلری

حسن لهراسبی

سرشناسه	: بیگلری، پویان، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: داوری بین‌المللی در قراردادهای نفت و گاز / مؤلفان
موضوع	: پویان بیگلری، حسن لهراسبی.
موضوع	: تهران : عدالت نوین، ۱۳۹۶.
موضوع	: ۱۲۴ ص.
شابک	: ۱۵۰۰۰۰ ریال : 9-6-95485-600-978
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۲ - ۱۲۴.
موضوع	: قراردادهای نفت و گاز
موضوع	: Oil and gas leases
موضوع	: قراردادهای نفت و گاز - ایران
موضوع	: Oil and gas leases - Iran :
موضوع	: داوری بین‌المللی تجاری
موضوع	: International commercial arbitration :
شناسه افزوده	: لهراسبی، حسن، ۱۳۶۲ -
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ب۹۵۲/۸۳۹۱۵
رده‌بندی دیویی	: ۳۴۳/۰۷۷۲ :
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۶۰۳۱۹

عنوان: داوری بین‌المللی در قراردادهای نفت و گاز

مؤلفان: دکتر پویان بیگلری و حسن لهراسبی

ناشر: عدالت نوین

چاپ دیجیتال: طاهرا

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۴۸۵-۶-۹

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰,۰۰۰ ریال

در حیطه عملیات استخراج و اکتشاف منابع نفت و گاز و بازارهای خرید و فروش و معاملات آتی سلف نفت و گاز در بخش خصوصی سازی و یا بخش دولتی به دلیل نیاز به سرمایه عظیم و عدم توانایی بخش خصوصی و داخلی و در اختیار نداشتن تمام تکنولوژی برای یک کشور، عموماً مشارکت شرکت های خارجی امری مبتلا به می باشد. در این راستا شرکت های خارجی به سرمایه گذاری در صنعت نفت و گاز می پردازند و مبالغ هنگفتی را در کشورهای نفت خیز سرمایه گذاری می نمایند. علی ایحال شرکت های خارجی برای حل و فصل اختلافات سرمایه گذاری خود مایل به مراجعه به دادگاه های محل اجرای قرارداد نمی باشند و چه آنکه نگران عدم اجرای عدالت به دلیل جهت گیری قضات دادگستری کشور نفت خیز می باشند. به هر روی داوری، همان یک راه حل برای رفع اختلافات خارج از نظام قضایی دولتی پیش روی کشورهای نفت خیز و شرکت های نفتی فراملی می باشد، چرا که آراء داوری برخلاف آرای قضایی در سایر کشورها، عضو به موجب کنوانسیون شناسایی و اجرای آرای داوری خارجی (کنوانسیون نیویورک) که تاکنون ۱۰۶ کشور به آن پیوسته اند هم قابل پذیرش و هم قابل اجرا است.

ایران کشوری نفت خیز با منابع سرشار گاز و نفتی است که منابع گسترده در حوزه های نفت و گاز و اشتراک آن با کشورهای همسایه و برای امکان برداشت بیشتر توسط آن کشورها باعث شده است که برای حفظ حقوق ملت ایران، دولت و شرکت ملی نفت ایران به دنبال دستیابی به تکنولوژی های نو و به روز برای استخراج هر چه بیشتر نفت و گاز باشد، بنابراین دریافت تکنولوژی مستلزم انعقاد قرارداد با شرکت های نفتی فراهم در خارجی خواهد بود که در این راستا از تکنولوژی آنها استفاده خواهد شد. آشنایی هر چه بیشتر با داری، نفت و گاز و تسلط بر آن می تواند حقوق کشورمان را در قراردادهای نفتی حفظ نماید و از روی دیگر با تنظیم موافقت نامه های داوری و تنظیم شروط داوری ضحیح در قراردادهای نفتی و گازی می توان در حفظ حقوق ملت ایران اهتمام و سعی شایسته ای داشته باشیم.

از آنجا که کشور ایران و غالب کشورهای دارنده منابع نفت و گاز، صاحبان تکنولوژی اکتشاف، استخراج و توسعه میادین نفتی و گازی نیستند، انعقاد قراردادهای کلان سرمایه گذاری خارجی

برای استفاده از تکنولوژی های نو افزایش روزافزون داشته که همین امر رشد اختلافات و دعاوی در این خصوص را بدنبال خواهد داشت. هدف از این پژوهش عمل به منویات مقام معظم رهبری در خصوص ضرورت مطالعات علمی، تفکر و تحقیق بر روی بخش های حقوقی نفت و گاز علاوه بر جنبه های فنی و اقتصادی آن بوده که در مورخه ۸ فروردین ۱۳۹۰ در جمع کارکنان صنعت نفت و مردم عسلویه ایراد فرموده اند. هدف عملی این پژوهش نیز بررسی تاثیر شروط داوری و تنظیم موافقتنامه های داوری و کارکرد آنها بر حل و فصل اختلافات در قراردادهای نفتی و گازی بعنوان یکی از راه حل های اساسی بوده است.

در خلال تحقیق انجام گرفته سعی شده است به مسائل ذیل پاسخ داده شود تا محقق و یا خواننده بدانند به کمک امیک از مسائل و مشکلات وی پاسخ داده می شود.

- ۱- آیا داوری در حل رفع اختلافات ناشی از قراردادهای نفت و گاز تاثیر دارد؟ به چه میزان؟
- ۲- آیا شرط داوری و موافقتنامه اجزای حل و فصل اختلافات را به داوری تسهیل نموده است؟ به چه میزان؟

هنگامی که از روش تحقیق بحث می شود منظور روش های مرسوم در انجام تحقیقات است و با عنایت به موضوع تحقیق، شیوه کار نیز تشخیص داده می شود که شیوه کتابخانه ای یا میدانی و یا تلفیقی از این دو روش معمولاً مورد استفاده قرار می گیرد. روش میدانی بیشتر برای موضوعاتی که عینی و ملموس بوده بکار می رود و روش کتابخانه ای در موضوعات نظری مورد استفاده قرار می گیرد، گاه ممکن است موضوعی به هر دو روش درگیر باشد، عمده مبحث این پژوهش به روش توصیفی بوده و روش گردآوری به صورت کتابخانه ای می باشد، هر چند نبود منابع کافی موجب بروز مشکلاتی گردیده است اما با یاری خداوند تجزیه و تحلیل و پرورش مباحث مطروحه این پژوهش به سرانجام رسید.

می توان ادعا نمود موضوع این پژوهش پیشینه تحقیق ندارد چنان که در طول تحقیق و نگارش به سختی تنها چند مقاله و کتاب مرتبط با موضوع بدست آمده که به عمل و دقت تحقیق حاضر در طرح موضوع مورد نظر نبوده اند. در اغلب منابع مورد استفاده صرفاً بخشی از موضوع تحقیق مطرح و همین امر جمع آوری مطالب مرتبط را برای تلفیق و نتیجه گیری با مشقت بسیار همراه نمود. اغلب پایان نامه ها در مقاطع تحصیلی ارشد و دکتری و همچنین کتب، مقالات و آثار علمی

اساتید بنام حقوق بین الملل و حقوق نفت و گاز بیشتر در حول و حوش بخشی از موضوع این پژوهش بوده به صورتی که مطالب یا در رابطه با داوری بین المللی بوده و یا اینکه در حوزه قراردادهای نفت و گاز مطرح شده و این در حالیست که بخش اصلی این تحقیق به تاثیر احتمالی داوری بین المللی در قرار دادهای نفت و گاز و میزان آن خواهد پرداخت. برای مثال در کتاب ارزشمند "حقوق سرمایه گذاری خارجی در پرتو قانون و قراردادهای سرمایه گذاری" اثر اساتید محترم دکتر علی حاتمی و دکتر اسماعیل کریمیان که به حق یکی از مفید ترین آثار منتشره در سال ۹۳ در حوزه قرارداد های نفت و گاز محسوب می گردد، داوری بین المللی بعنوان یکی از شیوه های حل و فصل اختلافات و مورد قبول سرمایه گذاران نفت و گاز در عرصه بین الملل، بطور موشکافانه، تحلیلی مورد بحث جدی قرار نگرفته است. همچنین در آثار علمی دکتر عبدالحسین شریرو، استاد برجسته حقوق نفت و گاز دانشگاه تهران نیز علی رغم اشاره مبسوط به داوری بین المللی و سنت حثرتی نفت و گاز، اثر احتمالی داوری بین المللی در اختلافات حاصل از قراردادهای نفت و گاز بر میزان این تاثیر مورد کنکاش و یا بررسی علمی قرار نگرفته است. در برخی از آثار علمی در حوزه قراردادهای نفت و گاز نویسندگان محترم علی رغم غنای اثر علمی شان در این حوزه، بی توجه به نحوه حل و فصل اختلافات محتمل در قراردادهای نفت و گاز، بنوعی به یکی از مهمترین مسائل روز صنعت نفت و گاز کشور یعنی ضرورت چاره اندیشی در خصوص اختلافات در حوزه سرمایه گذاری خارجی در این بخش که در صورت کار علمی متقن و مفصل و نظام مند می تواند به حل و فصل این منابع ملی و حقوق عمومی منجر گردد، نپرداخته اند. بعنوان مثال آثار ارزشمند استاد محترم عباس کاظمی، دکتر جواد کاشانی، دکتر عباس کاظمی نجف آبادی و دکتر فرهاد ایران پور از این دسته هستند.

طرح اولیه به صورت سه فصل مجزا مدنظر قرار گرفته شده بطوریکه فصل اول شامل مبحث داوری بین المللی بوده و بصورت کلی به مباحثی همچون مفهوم و ماهیت داوری، انواع داوری، موافقتنامه داوری، شرط داوری و دیگر موارد کلی راجع به داوری می پردازد. فصل دوم به قراردادهای نفت و گاز و اختلافات پیش رو این نوع قراردادها اشاره و مبنای کار در فصل سوم نقش داوری بین المللی در حل و فصل اختلافات نفتی و گازی می باشد.

۹	فصل اول : داوری بین المللی
۱۱	مبحث اول: داوری و انواع آن
۱۶	مبحث دوم: عناصر و ویژگی های داوری
۱۸	مبحث سوم: موافقتنامه داوری
۱۸	گفتار اول: انواع موافقتنامه داوری، شرایط و اصول حاکم بر آن
۲۴	مبحث چهارم: شرط داوری، داور و شرایط داوران
۳۱	مبحث پنجم: فرایند داوری، و قانون حاکم بر آن
۳۴	گفتار اول: قانون حاکم بر فرآیند داوری
۳۷	گفتار دوم: قانون حاکم بر ماهیت اختلاف
۳۹	مبحث ششم: رای داوری
۴۰	گفتار اول: انواع، شرایط و آثار رای داوری
۴۴	گفتار دوم: اعتراض به رای داوری و نقض رای
۴۸	گفتار سوم: شناسایی و اجرای رای داوری
۵۱	فصل دوم: قراردادهای نفت و گاز
۵۳	مقدمه
۵۴	مبحث اول: مفهوم نفت و گاز
۵۷	مبحث دوم: مالکیت نفت و گاز
۵۷	گفتار اول: نظام حقوقی فقه شیعه در مالکیت منابع معدنی و نفت
۵۸	گفتار دوم: نظام حقوقی مالکیت منابع نفت در حقوق ایران و حقوق سایر کشورها
۶۰	مبحث سوم: قراردادهای نفت و گاز
۶۳	مبحث چهارم: انواع قراردادهای نفت و گاز
۶۴	گفتار اول: قراردادهای امتیازی

۶۹	گفتار دوم: قراردادهای مشارکت در تولید و عناصر آن.
۷۲	گفتار سوم: قراردادهای خدمت و عناصر آن
۷۵	گفتار چهارم: قراردادهای بیع متقابل و ویژگی های آن
۸۱	مبحث پنجم: ارکان حقوقی قراردادهای نفتی
۸۲	گفتار اول: شرایط حقوقی قراردادهای نفتی
۸۵	گفتار دوم: نقاط اشتراک قراردادهای نفتی
۸۷	فصل سوم: قراردادهای نفت و گاز و روش حل و فصل اختلافات
۸۹	مقدمه
۹۲	مبحث اول: روش های حل و فصل اختلافات در قراردادهای نفت و گاز
۹۲	گفتار اول: ترتیبات قراردادی شروع و تعدیل کننده)
۹۴	گفتار دوم: روش های جایگزین
۹۵	گفتار سوم: سازش
۹۷	گفتار چهارم: روش های حقوقی حل و فصل اختلافات
۱۰۰	مبحث دوم: ساز و کارهای حل و فصل اختلافات مطابق ماده منشور انرژی (ECT)
۱۰۱	گفتار اول: ویژگی های اساسی نهاد حل و فصل اختلافات مطابق ماده (۲۶) منشور انرژی
۱۰۲	گفتار دوم: شیوه های حل و فصل اختلافات مطابق ماده (۲۶) منشور انرژی ECT (دولت
۱۰۳	مبحث سوم: شیوه های حل و فصل اختلافات میان دول (سرمایه گذار و سرمایه پذیر) مطابق
۱۰۳	گفتار اول: حل و فصل اختلافات به شیوه دیپلماتیک و داوری
۱۱۲	گفتار دوم: حل و فصل اختلافات بارسیدگی قضایی (عدم بهره گیری از روش های
۱۱۵	نتیجه گیری
۱۲۱	فهرست منابع و مآخذ